

..så mye hadde jeg, så mye ga jeg
bort, så mye hadde jeg igjen..

Hvordan kan pårørende
til alvorlig syke og døende
unngå økonomisk havari?

Kompetansenettverket for sykepleiere i Lindrende behandling og Palliasjon

VID, tirsdag 11. november 2025

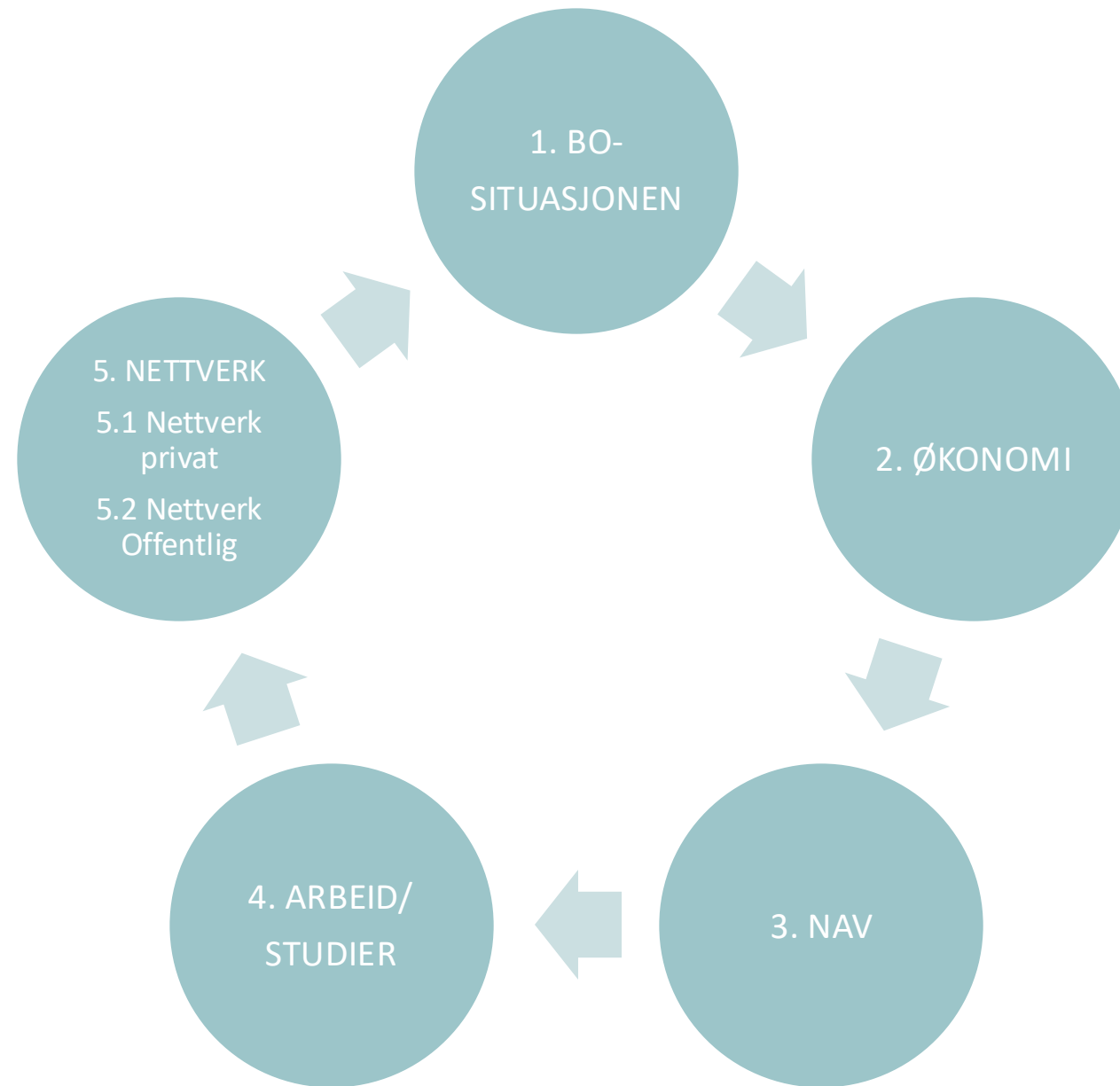
Fagansvarlig sosionom, Lovisenberg diakonale sykehus, Ragnhild Askheim

- Grunnleggende sosialfaglig kartlegging av bærekraftige vilkår
- Hvilke rettigheter og muligheter ligger egentlig til pårørenderollen*?
- Noen sitater fra pårørende om pårørenderollen
- «Y som funksjon av X»
- Pasient- og pårørendeforløp, side om side
- ..erkjennelsen av pårørenderollens dilemma..
- ..erkjennelsen av pårørenderollen og velferdssystemet..
- ..riktig beslutning til feil tid vs feil beslutning til riktig tid..
- 4 tanker og en gravferd
- ‘..så mye hadde jeg, så mye ga jeg bort, så mye hadde jeg igjen..’

*pårørende til voksne, altså ikke til barn/mennesker under 18 år der vilkår er annerledes

Hvilke rettigheter og muligheter til å være borte fra jobb med lønn, ligger egentlig til pårønderollen?

1. Velferdspermisjon
2. Pleiepenger i Livets slutfase

1. Velferdspermisjon

Vi har rett på velferdspermisjon 10 dager per år (innenfor ett år, 12 måneder)

- A) med lønn, arbeidsgiver kan velge å gi lønn
- B) uten lønn, arbeidsgiver kan velge å ikke gi lønn

Vilkår; arbeidsgiver skal 'vite' hva du bruker dem til, noen ønsker en bekreftelse skriftlig.

Du kan få 20 halve dager isteden. Under samme vilkår.

2. Pleiepenger, i livets slutfase

‘Pleiepenger i Livets slutfase’ er en ‘konto på 60 dager som ‘tilhører pasienten’.

- 60 dager ikke lørdag/søndag (3 måneder sammenhengende)
- Kan deles opp i ned til 20% av en dag, også innen en dag
- Kan deles mellom flere pårørende som pasienten selv velger (vilkår§)
- Erstatte tapt inntekt ved fravær fra jobb slik at de som har fast inntekt som alderspensjon eller uføretrygd fyller ikke vilkår.
- Hver får sin inntekt/sitt feriepengegrunnlag utbetalt

Noe sitater fra pasienter og pårørende om pårønderollen

- «...jeg gjør alt for mamma...hun liker det best...»
- «...vi trenger ikke hjemmesykepleie, min kone gjør dette for meg...»
- «...jeg må jo hjelpe til nå når han ikke klarer det selv...»
- «...jeg har sykmeldt meg nå så jeg kan være mere hjemme...»
- «...jeg har klart meg til nå, arbeidsgiveren min er forståelsesfull, men om hun blir verre så bare sykmelder jeg meg...»
- «...jeg har sagt opp jobben min nå så jeg kan være hjemme å passe på ham...»

« Y som funksjon av X »

$$X = 2 + Y$$

$$X = 5$$

$$5 = 2 + Y$$

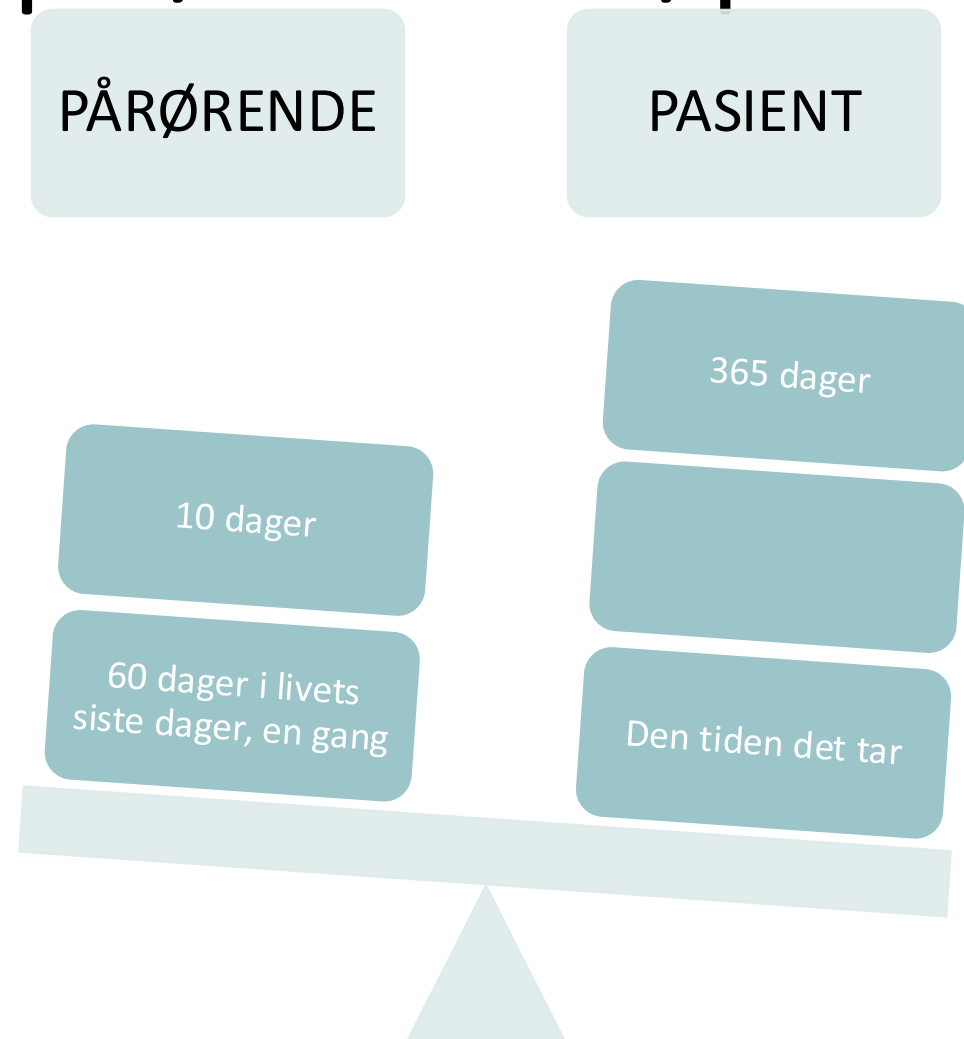
$$Y = 3$$

Når svar på spørsmålet; **hvordan går det med deg**? Blir besvart med;

- «..Hun var så dårlig sist uke at vi fikk ikke vært til den undersøkelsen på Ullevål..»
- «..han hadde så store smerter nå i helgen vi sov dårlig og lite..»
- «...hun hadde en så god helg nå sist at nå går det egentlig fint..»
- «..jeg kan jo ikke gå ut hjemmefra, for han kan ikke være alene..»
- «..det meste faller jo på meg nå da vet du..»
- «.. Nei vettu – ikke så verst, han tåler kurene nokså bra!..»

Pasient og pårørende forløp – side om side

..erkjennelsen av Pårørendedilemma..

The diagram illustrates the caregiver dilemma as a choice between two conflicting priorities. It features two large, light blue arrows pointing in opposite directions, one to the left and one to the right. The left arrow contains text about the caregiver's own life, while the right arrow contains text about the patient's care. The arrows are set against a white background with a light blue border at the bottom.

Pårørendes eget liv,
ønsker og behov, tid,
tilstedeværelse

Samvittighet og
ansvarsfølelse for
pasientens liv&sykdom,
ønsker og behov

..erkjennelsen av Pårørenderollen og Velferdssystemet..

10 dager i året
60 dager en
gang

365 dager x
antall år med
sykdom

Feil beslutning til riktig tid?

Feil beslutning til riktig tid?

LØNN

- Tilknytning til arbeidslivet, positive effekter; sosialt, økonomisk lønn går opp! Du kan vokse og utvikle dette.
- Fulle rettigheter til velferdsgoder; sykepenger 1 år (A)
- 500.000,- 30%skatt, utbetalt 29', lån totalt $5 \times 5 = 2,5$ mill + Egenkapital 1,5 mill. = 4 mill (<100' m2 = max 40 m2)
- Egenkapital 500.000,- = 3 mill (<100' m2 = max om noe 20-29 m2)

AAP/UFØR

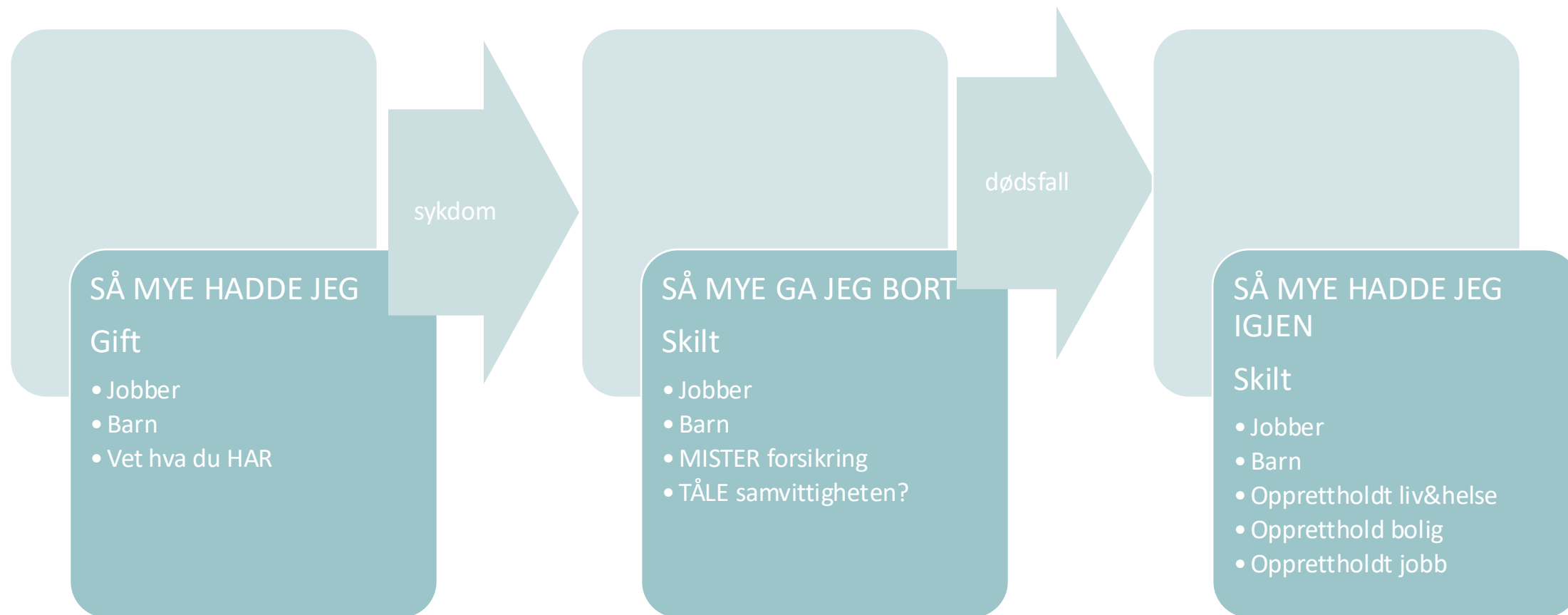
- 66% av sykepengegrunnlaget <6G (600.000,-) – stønad går ikke vesentlig opp, er stabil
- Svakere tilknytning til arbeidslivet, svak sosial tilknytning; risikofaktorer for helse
- $500' \times 0,66 = 330'$ - 30%skatt 231', utbetalt 20',
- OBS – selv om regnestykket sier dette vil du sannsynligvis ikke få lån $5 \times 330 = 1.650$ mill + 1,5 egenkapital = 3,1 mill
- BOSATT; med 1-2 timers reisevei fra Oslo sentrum

Alders Pensjon

- 330.000,- som grunnlagt for 66% alderspensjon...
- $330' \times 0,66 = 217.000,-$ 20%skatt = 174.000,- = ca 14500,- utbetalt per måned
- 1-roms til leie gjennomsnitt 10.000,- per måned i Oslo
- BOSATT til leie 1-2 timers reisevei fra Oslo

Riktig beslutning til feil tid?

Riktig beslutning til feil tid?

LØNN

- Tilknytning til arbeidslivet, positive effekter; sosialt, økonomisk lønn går opp! Du kan vokse og utvikle dette.
- Fulle rettigheter til velferdsgoder; sykepenger 1 år (A)
- 500.000,- 30%skatt, utbetalt 29', lån totalt 5x5= 2,5 mill + Egenkapital 1,5 mill. = 4 mill (<100'm2 = max 40 m2)
- Egenkapital 500.000,- = 3 mill (<100' m2 = max om noe 20-29 m2)

VELFERDSPER MISJON/ SKILSMISSE?

- Beholder tilknytning til arbeidslivet
- Deler opp samlivs-økonomien når i full jobb, har kontroll og oversikt
- Lander i ny situasjon som er oversiktlig, på tross av status
- Beholder status i samlivet, fremdeles gift, dersom mulig ut fra forholdene
- Separasjon og skilsmisse – flytting til egen bolig separat fra der pasienten bor/oppholder seg

LØNN/ ALDERSPENSJON

- Beholder tilknytning til arbeidslivet
- Kan bygge videre på det fundamentet som er lagt i eget liv; blant annet lønn og bolig
- Dersom mulig også ha status gift, og så enke; uansett kjente størrelser for inntekt (+forsikringer)
- Alderspensjon på grunnlag av full lønn og full opptjening; skal være mulig å leve av og fortsette å bo der du bor

4 tanker og en gravferd, eller to?

- 1. Valget mellom langsiktig og kortsiktig scenarier
 - 2. Konsekvensen av det kortsiktige for det lange løp
 - 3. Konsekvensen av det langsiktige for det korte løp
 - 4. 'rett beslutning til feil tid' vs 'feil beslutning til rett tid'
-
- En gravferd, eller to?
 - Den pårørendes fremtid går med i sluket;
 - '...Jeg ble 50% ufør når han var syk på det verste og sliter med å komme tilbake i jobb, nå er det gått 2 år siden han døde, jeg er 100%ufør nå...jeg er 32 år.....barna er 4 og 6 år...
 - 5 år senere; jeg er fremdeles ikke i jobb..(alle allmengyldige mekanismer for retur til arbeidslivet kommer ovenpå!)

..så mye hadde jeg, så mye ga jeg bort, så mye
hadde jeg igjen..

Sophie's choice?

Litteratur:

- [Styron, William \(1979\) *Sophies Choice*](#)
- [www.FHI.no](#)
- [www.nav.no](#)
- [www.lovdatab.no](#)